

Nr 577

Av herr **Ohlsson, Ebbe**, och herr **Sveningsson**, i anledning av
*Kungl. Maj:ts proposition nr 162, med förslag till
förordning om allmän varuskatt, m. m.*

I proposition nr 162 föreslås att varuskatt skall uttagas vid försäljning till byggmästare och motsvarande köparled av bearbetat byggnadsmaterial.

1952 års kommitté för indirekta skatter har förutsatt, att fast egendom skall hållas utanför beskattningen. Vid uppförande och reparation av fastighet skall i princip endast material men inte arbetskostnad m. m. beskattas. Därest skattskyldighet åvilar leverantörerna och inte byggnadsföretagen blir skattebelastningen högre när materialen levereras i bearbetat skick, exempelvis såsom monteringsfärdiga trähus, än då leverans sker i form av råmaterial.

Efter en redovisning för hur olika länder löst denna fråga, konstaterar kommittén, att en utvidgning av beskattningen till att omfatta byggnadsbranschens arbetskostnader skulle medföra tekniska svårigheter. Därjämte framhålles, att den byggnadstekniska utvecklingen går snabbt och att traditionella former för uppförande av byggnader ersättes med elementbyggen. Detta medför enligt kommittén att problemet med de färdigarbetade varorna får mindre betydelse. För att undgå den av kommittén såsom icke önskvärd betraktade snedbelastningen av konkurrensrelationerna skulle dock »större byggnadsföretag med egna snickerifabriker, cementgjuterier o. d. bli skattskyldiga för fabriksmässigt tillverkat byggnadsmaterial».

Emellertid är det uppenbart, att den sålunda föreslagna åtgärden icke kan tillgodose önskemålet om att undvika snedbelastningen i konkurrens hänseende. Av propositionen samt till densamma fogade yttranden framgår tvärtom, att varuskatten kommer att på ett mycket ojämnt sätt träffa de olika kategorierna av tillverkare eller byggare av bostäder.

Uppföres bostadshus av fabriksstillverkat monteringsfärdigt material kommer varuskatt alltså att utgå å fabriksleveransens hela värde, således inklusive i leveransen ingående arbetslöner, arkitektkostnader, omkostnadspålägg o. d. Uppföres byggnaden på platsen av icke monteringsfärdigt material kommer däremot varuskatt att utgå allenast å materialvärdet.

Storleken av denna extraskatt kan åtminstone ungefärligen framräknas. Den senast publicerade officiella statistiken (SOS, Industrierättelse för 1957) visar, att saluvärdet av monteringsfärdiga trähus 1957 uppgick till

lägst 174 miljoner kronor. Av detta belopp utgjorde exportvärdet ca 2,7 miljoner kronor. Enligt samma källa utgjorde 59 % av produktionsvärdet eller 102,66 miljoner kronor industriens kostnad för virke och annat råmateriel, medan 41 % av saluvärdet åtgick till löner, arkitektkostnader, materiel, omkostnader och eventuell vinst.

På grund av priset på virke och lönekostnadsökningen efter 1957 torde råvaruandelen numera vara lägre. Det kan nämnas att denna tendens även framkommer vid en jämförelse med materielkostnadsandelen år 1952, som då enligt industriberättelsen var 69,3 %. Saluvärdet av produktionen beräknas för 1959 bli högre än 1957. Enbart på de monteringsfärdiga trähusen uppstår därför en extra skattekostnadsbelastning i förhållande till traditionell byggmetod om lägst 3 miljoner kronor per år vid den föreslagna skattebeläggningen av 4 % på saluvärdet (= 4,2 % på kalkylpriset) ($0,41 \times 174 \times 4,2 = 3$ mkr). Detta är ett minimimått på storleken av den av kommittén nämnda snedvridningsfaktorn och avser enbart monteringsfärdigt trähusmateriel. Denna slutsats bekräftas också därav, att enligt erhållna uppgifter enbart på grund av denna skattediskriminering en kostnadsfördyring om 300—500 kronor kommer att träffa hus uppförda av monteringsfärdigt trähusmateriel. Från Sveriges trähusfabrikers riksförbund har inhämtats, att egnahemsproduktion för närvarande till 60 % sker med fabriksstillverkat monteringsfärdigt trähusmateriel. Under de senaste åren har egnahemsproduktionen i landet uppgått till totalt ca 16 000 egnahem. Extraskatten skulle alltså enligt denna senare beräkningsgrund enbart för trähussektorn motsvara ett årsbelopp av omkring 4 miljoner kronor.

Eftersom extrabeskattningen drabbar alla leverantörer av bearbetat byggnadsmaterial, såsom tillverkare av betongtenselement m. m., är den angivna summan alldeles för låg för att ge en totalbild av snedvridningsfaktorns storlek. Härtill kommer, att de industriella tillverkarna relativt sett drabbas hårdare av skatten på investeringsvaror än övriga leverantörer. Med tillgängligt materiel är det svårt att exakt utreda totalbeloppets storlek, men sannolikt rör det sig om 8 à 10 miljoner kronor per år under nuvarande förutsättningar.

Emellertid rör frågan icke enbart snedvridningen i konkurrensavseende. I stor utsträckning är det moderna hemmet ett resultat av det tekniska utvecklings- och rationaliseringsarbetet, som bedrivits av de stora fabrikena för monteringsfärdigt husmateriel. En mycket stor del av de blivande egnahemsägarna planerar sitt förvärv av egna hem med sikte på att själva kunna utföra en del av arbetet; en förutsättning härför är tillgång till lätthanterligt, monteringsfärdigt materiel. Införandet av varuskatt på monteringsfärdigt byggnadsmateriel på sätt i propositionen förutsättes skulle innebära en diskriminering av tillverkarna av detta materiel utan att några bärande skäl härför torde föreligga. Lika allvarligt är, att en blivande bostadsägare belastas med högre kostnader för sin bostad för det fall han väljer monte-

ringsfärdigt materiel. Denna betydande extra skattekostnad, som enligt ovan beräknas till 300—500 kronor för en sådan egnahemsbyggare, innebär uppenbarligen ökade finansieringssvårigheter. En följd härav borde bli, att de för den statliga egnahemslånegivningen gällande belåningsvärdena justerades med hänsyn till byggnadssätt.

För att undvika den merbelastning, som varuskatten innebär vid alla former av bostadsbyggande, är det i första hand önskvärt att utesluta all byggnadsmateriel från beskattningen. Skulle detta icke vara möjligt kan andra metoder väljas. Ett likformigt uttag av varuskatt synes tekniskt väl genomförbart. Exempelvis kan föreskrivas, att varuskatten på fabrikstillverkat monteringsfärdigt byggnadsmateriel allenast skall utgå å anskaffningsvärdet av i fabriksleveransen ingående material. Ett alternativ härtill, som kan vara administrativt enklare, är att i likhet med vad som föreslås för restauranger införa ett sådant förfarande, att varuskatt uttages på en generell, proportionellt fastställd del av omsättningen. Med ledning av den ovan åberopade statistiken skulle skatt då uttagas på 60 procent av fakturavärdet av trähusleveranserna. På elementhus skulle procentsatsen möjligt bli något lägre.

I anslutning till vad vi ovan anfört får vi hemställa,

att riksdagen måtte i den händelse förslaget om allmän varuskatt av riksdagen bifalles besluta sådan ändring i förslaget

att skatt å fabrikstillverkat, monteringsfärdigt hus av trä eller annat elementmateriel skall utgå allenast å anskaffningsvärdet av i fabriksleveransen ingående material,

att med anskaffningsvärdet i sådant fall skall anses 60 % av saluvärdet av det monteringsfärdiga materialet samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig ändring av berörd lagtext.

Stockholm den 6 november 1959

Ebbe Ohlsson

Ragnar Sveningsson
